Gemeente Raalte

Collegevoorstel

Onderwerp	Verkabeling hoogspanningslijnen Raalte
Zaaknummer	30145-2021
B&W vergadering	11 mei 2021
Integrale advisering	Arie Nijman, Justin Hendriks, Henry van Rossum, Leander Ernst
Portefeuillehouder	Dhr. W.J.M. (Wout) Wagenmans
Voor informatie	Erik Kroes

Bestuurssamenvatting

De gemeente Raalte is geruime tijd met Tennet in gesprek om het huidige bovengrondse hoogspanningstracé ondergronds te brengen. Met hulp van een financiële regeling van het rijk en een bijdrage van de provincie zijn hier nu gunstige voorwaarden voor aanwezig. Het ondergronds brengen neemt maatschappelijke onrust weg en vergroot de kwaliteit van de leefomgeving. Bij de opdrachtverlening voor het basisontwerp is de intentie onderschreven om daadwerkelijk tot de verkabeling over te gaan, maar daarbij expliciet een go/no-go besluit bij de raad te vragen op het moment dat het basisontwerp en kostenraming zijn afgerond. Voorgesteld wordt de raad te vragen positief te besluiten en de nu bekende extra kosten verkabeling van € 41.800 op te nemen in de zomernota 2021.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van het door TenneT opgeleverde basisontwerp verkabeling.
2. Onder voorbehoud van een positief raadsbesluit op basis van bijgevoegd raadsvoorstel in te stemmen met opdrachtverlening aan TenneT voor het opstellen van een detailontwerp en aansluitend de realisatie uit te voeren en hiermee een ‘go’ te geven voor de feitelijke uitvoering van de verkabeling.
3. De raad voor te stellen de nu bekende extra kosten verkabeling van € 41.800 op te nemen in de zomernota 2021 en te verwerken in de totale voor- en nadelen van de zomernota 2021.

Besluit

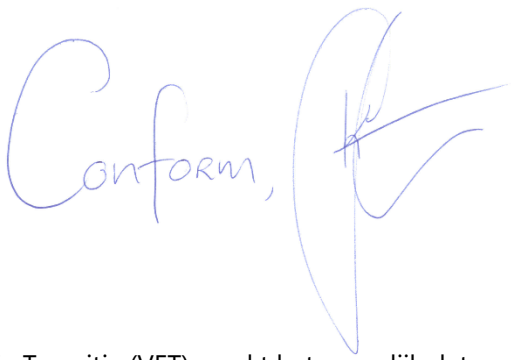

Inleiding

De wet Voortgang Energie Transitie (VET) maakt het mogelijk dat gemeente(n) en provincie samen het initiatief nemen voor de eventuele verplaatsing of verkabeling (i.e. het ondergronds leggen) door de netbeheerder van een

hoogspanningstracé in woongebieden. Per 1 januari 2019 is de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) 'Verplaatsen en verkabelen hoogspanningsverbindingen' in werking getreden. Dit besluit bevat regels over het deel van de kosten van verkabeling dat de verzoeker moet bijdragen. Gemeente Raalte beschikt over een door het ministerie aangewezen tracé en kan daarom van deze regeling gebruik maken. Voor de situatie in Raalte geldt dat 80% van de kosten door TenneT worden betaald en dat de overige 20% decentraal (gemeenten en provincie) moet worden gefinancierd. In alle gevallen is de eigen bijdrage (het decentrale deel) gemaximeerd op € 975.000 per kilometer nieuw aan te leggen tracédeel. Deze 80-20 regel geldt in principe voor de kosten van de haalbaarheidsstudie, het basisontwerp en de feitelijke uitvoering.
Verkabelen neemt maatschappelijke onrust over hoogspanningskabels weg. Het vergroot ook de mogelijkheden voor herinrichting van het gebied. Dat is direct relevant voor het oplossen van de waterbergingsopgave in de omgeving en geeft kansen voor het verbeteren van de kwaliteit van de leefomgeving.

Eind 2019 is de raad middels een raadsinformatienotitie geïnformeerd over de stand van zaken en de opdrachtverlening voor het basisontwerp. In de begroting 2021 is rekening gehouden met een bijdrage van € 550.000 voor de beoogde verkabeling.

Haalbaarheidsstudie
Voor het tracé in Raalte is door TenneT in 2018 een haalbaarheidsstudie uitgevoerd en een bijbehorende kostenraming opgesteld (met een bandbreedte van 30%). Uit deze studie blijkt dat het verkabelen van het tracé in Raalte 'haalbaar en maakbaar' is, gelet op enkel technische en planologische aspecten. Voor de situatie in Raalte is een onderscheid gemaakt in een westelijk tracé (ten westen van het transformatorstation, ca. 1.1100m) en een oostelijk tracé (ten oosten van het transformatorstation, ca. 930m). Zie bijlage 1 voor de ligging van de tracés. In de haalbaarheidsstudie zijn voor beide tracés drie varianten vergeleken. Op basis van de voorkeursvarianten bedroeg de inschatting van het decentrale deel van de kosten € 1.138.100.

Afspraken provincie Overijssel
Gemeente Raalte heeft overlegd met de provincie Overijssel over haar bijdrage in het decentrale deel van de kosten. Gemeente Raalte trok hierin samen op met gemeente Almelo, gemeente Deventer en gemeente Enschede die eveneens een aangewezen tracé hebben.

Tijdens een bestuurlijk overleg met de provincie Overijssel op 28 oktober 2019, waarbij ook de eerdergenoemde gemeenten waren vertegenwoordigd, heeft de provincie aangegeven bereid te zijn tot een bijdrage van 50% in het decentrale deel van de verkabelingskosten. Dit is januari 2020 bekrachtigd door een besluit in Provinciale Staten. Deze bijdrage is eenmalig en gemaximeerd, voor gemeente Raalte is de 50% gebaseerd op (afgerond) € 1,1 miljoen zoals dat bekend was uit de haalbaarheidsstudie. Dat betekent dat uitgegaan wordt van een eenmalige bijdrage van
€ 550.000,- van de provincie. Om deze afspraken te formaliseren bereidt de provincie een bestuursovereenkomst voor.

Basisontwerp
Per collegebesluit van 26 november 2019 is opdracht aan TenneT gegeven voor het opstellen van het basisontwerp en bijbehorende kostenraming. De gemeenteraad is daarover middels een informatienotitie geïnformeerd waarin ook expliciet is opgenomen dat de raad een go/no-go moment voor de verkabeling heeft na afronding van het basisontwerp. Inmiddels heeft de raad bij de behandeling van de begroting 2021 een bedrag van € 550.000 beschikbaar gesteld ten behoeve van de verkabeling.

TenneT is februari 2020 begonnen met het basisontwerp en heeft dit onlangs opgeleverd. In dit basisontwerp is door de gemeente vanuit diverse disciplines meegekeken zoals groen, water en civiel. In een volgende fase wordt dit basisontwerp verder uitgewerkt tot een detailontwerp ter voorbereiding op de feitelijke uitvoering. Het basisontwerp is als bijlage 2 bijgevoegd.

Onderdeel van het basisontwerp is een door TenneT opgestelde kostenraming. Het tracé door Raalte is onderdeel van een deel van het netwerk dat door TenneT verzwaard gaat worden, onder andere met oog op de energietransitie. Net zoals in de haalbaarheidsstudie is er in het basisontwerp vanuit gegaan dat een verkabeling gelijktijdig met de verzwaring uitgevoerd wordt. Dit leidt tot efficiency in zowel uitvoering als totale kosten.

Op basis van het basisontwerp bedraagt de inschatting van het decentrale deel van de verkabelingskosten € 1.141.800. Bij de berekening is door TenneT rekening gehouden met het onderscheid in verzwaringskosten (100% voor TenneT) en verkabelingskosten (80% voor TenneT). Bij het detailniveau van het basisontwerp hoort een bandbreedte in kosten van 10% (bij de haalbaarheidsstudie was dit 30%). Daarnaast geldt dat de eindafrekening na realisatie van het project tussen gemeente en TenneT plaatsvindt op basis van de werkelijk door TenneT gemaakte kosten en dus kan afwijken van dit genoemde bedrag.

Bij de opdrachtverlening voor het basisontwerp, eind 2019, is door het college de intentie onderschreven om daadwerkelijk tot de verkabeling over te gaan. Daarbij is een expliciete go/no-go besluit voor de raad aangegeven op het moment dat het basisontwerp en kostenraming zijn afgerond. Op basis van de nu beschikbare informatie kan dit besluit aan de raad worden voorgelegd. Het gevraagde besluit aan de raad betreft dus een ‘go’ voor de daadwerkelijke verkabeling.

Koppeling met meerjarig investeringsprogramma
De groenzone bij het tracé van Tennet is een zoekgebied voor waterberging. Door deze zo in te richten dat daar extreme neerslaghoeveelheden kunnen worden verwerkt, worden de wijken Langkamp en Hartkamp klimaatadaptiever. Dit is als project opgenomen in het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte dat voorjaar 2021 aan de Raad is aangeboden als onderdeel van de Kadernota. Door de werkzaamheden voor de verkabeling en voor de inrichting voor waterberging zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen kan overlast voor omwonenden worden verminderd, hoeven werkzaamheden niet dubbel te worden uitgevoerd en kan een hogere ruimtelijke kwaliteit worden bereikt. De projecten kunnen vanwege de (veiligheids)eisen die aan de verkabeling worden gesteld niet worden geïntegreerd, maar organisatorisch kunnen ze wel op elkaar worden afgestemd. De verkabeling verruimt de mogelijkheden voor waterberging, omdat na de verkabeling de opgelegde beperkingen ten aanzien van hoogspanningslijnen voor een kleiner gebied gelden dan bij het bovengrondse tracé.

Planning situatie Raalte
In het basisontwerp is door TenneT een planning opgenomen. Op basis van deze planning is uitvoering voor het oostelijk tracé voorzien ergens in de periode juni 2022 - juni 2023 en voor het westelijk tracé september 2023 - september 2024. De feitelijke realisatiewerkzaamheden duren 2 à 3 maanden per tracé. De hier weergegeven periodes zijn de periodes waarbinnen gepland is de verbinding buiten dienst te hebben en waarbinnen dus de werkzaamheden uitgevoerd moeten zijn. Deze planning is uiteraard afhankelijk van het definitief kunnen starten van de voorbereidingen, maar ook van nog te doorlopen RO-procedures.

Beoogd effect

Met het verkabelen wordt antwoord gegeven op de maatschappelijke onrust die aanwezig is omtrent het wonen nabij hoogspanningslijnen in relatie tot gezondheidsrisico's. Daarnaast ontstaat door het verkabelen een nieuwe situatie die kansen biedt voor een verbetering van de ruimtelijke en sociale kwaliteit in het betreffende gebied.

Argumenten

1.1. In het basisontwerp heeft TenneT de voorkeursvarianten uit de haalbaarheidsstudie verder gedetailleerd en waar mogelijk geoptimaliseerd. Er is bijvoorbeeld gekeken naar waar het tracé door middel van een gestuurde boring wordt aangelegd en waar in een open ontgraving. Ook zijn kruisingen met bestaande infra (zowel wegen, watergangen als andere ondergrondse infra) nader in beeld gebracht evenals de overgang van het toekomstige ondergrondse tracé naar waar het weer bovengronds verder gaat.

Het basisontwerp is een technisch document in een vast format van TenneT en daardoor zonder basiskennis van het elektriciteitsnetwerk niet eenvoudig leesbaar. TenneT heeft een oplegnotitie geschreven ter begeleiding van dit stuk (bijlage 1).

Gedurende het opstellen van het basisontwerp heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen gemeente Raalte en TenneT. Het ontwerp is ook getoetst door diverse vakdisciplines waarbij met name is gekeken of er zich knelpunten, danwel (meekoppel)kansen voordeden bij het ontwerp zoals gepresenteerd. In het westelijke tracé ligt tevens een wateropgave voor de gemeente. Met TenneT is afgestemd welke mogelijkheden er zijn voor bijvoorbeeld het realiseren van wadi's op of nabij de ondergrondse kabels in de toekomst. Op deze manier wordt voorkomen dat er in de toekomst geen of te weinig mogelijkheden zijn om de wateropgave goed in te vullen. Zodra er duidelijkheid is over het definitief doorgaan van de verkabeling, kan ook concreter een toekomstige inrichting van het gebied worden bepaald.

2.1 Uit het basisontwerp zijn geen grote technische of planologische knelpunten gebleken. Nu de omvang van het decentrale deel van de kosten nagenoeg gelijk is aan het bedrag dat op basis van de haalbaarheidsstudie bekend was en waar bestuurlijk rekening mee werd gehouden, lijkt er geen bezwaar te zijn om de verkabeling ook daadwerkelijk te gaan uitvoeren. Zoals eerder gemeld, vindt er uiteindelijk een verrekening op basis van werkelijke kosten plaats.

De overeenstemming met de provincie van een eenmalige en gemaximeerde bijdrage in de kosten van 50% is gebaseerd op (afgerond) €1,1 miljoen aan kosten. Dat betekent dat de gemeente Raalte kan rekenen op een eenmalige bijdrage van de provincie van €550.000,- Om de mondelinge afspraken te formaliseren wordt momenteel door de provincie een bestuursovereenkomst voorbereid waarin de afspraken met de vier gemeenten (Raalte, Deventer, Almelo en Enschede) worden vastgelegd.

2.2 De gemeenteraad is eerder door middel van raadsmemo's geïnformeerd over de ontwikkelingen van een mogelijke verkabeling in Raalte en de te verwachten kosten voor de gemeente. De decentrale bijdrage die op basis van het basisontwerp is herleid, ligt in lijn met het bedrag zoals bekend was uit de haalbaarheidsstudie. Op basis hiervan wordt voorgesteld om TenneT opdracht te geven voor de volgende fase waarin het detailontwerp wordt opgesteld, gevolgd door de feitelijke uitvoering van de verkabeling.

De maatschappelijke onrust en ontevredenheid die heerst rondom het wonen onder en nabij hoogspanningslijnen pleit voor het aanpakken van deze situaties. De van kracht geworden AMvB onderschrijft dat nu het juiste moment van aanpakken is. Met behulp van de cofinanciering door de provincie zijn nu de meest gunstige omstandigheden aanwezig om de verkabeling daadwerkelijk te gaan uitvoeren. Bovendien kan de verkabeling in het geval van Raalte gelijktijdig met de voor TenneT noodzakelijke verzwaring (in het kader van energietransitie) uitgevoerd worden en vindt afstemming plaats met de herinrichting van een deel van het gebied gelet op de waterbergingsopgave.

3.1 De totale kosten van de verzwaring èn verkabeling bedragen ruim € 8 miljoen. In dit bedrag is rekening gehouden met een efficiencyvoordeel van ca € 4 ton als gevolg van het gecombineerd kunnen uitvoeren van verkabeling en verzwaring. De kosten van verzwaring komen voor rekening van TenneT. Voor de verkabelingskosten geldt de toegelichte 80-20 kostenverdeling. Ten aanzien van het decentrale deel van de verkabelingskosten kan de gemeente rekenen op een bijdrage van de provincie à € 550.000,- en is in de gemeentelijke begroting rekening gehouden met eveneens een bedrag van € 550.000. Op basis van de huidige kostenraming leidt dat tot het voorstel om de nu bekende extra kosten à € 41.800,- op te nemen in de zomernota 2021. Zie ook de paragraaf financiën.

Duurzaamheid

Het verkabelen van het hoogspanningstracé biedt kansen voor een meer duurzame inrichting van het gebied, gedacht kan worden aan behoud en versterking van biodiversiteit, verbetering landschappelijke waarde door betere inpassing (van onder andere waterberging), etc. De invulling daarvan zal plaatsvinden in het project om waterberging te realiseren; dit is opgenomen in het meerjareninvesteringsprogramma openbare ruimte. De verzwaring van het netwerk (dat in combinatie met verkabeling wordt uitgevoerd) is bovendien nodig om de doelen van de RES te behalen.

Kanttekeningen

Als kanttekening geldt dat er op dit moment strikt genomen geen onveilige situatie is. Niemand woont onveilig (gelet op de wettelijke normen die hiervoor gelden).

Het definitieve bedrag wordt op basis van de werkelijke kosten bepaald en kan dus afwijken van het bedrag zoals in dit collegevoorstel vermeld. Door TenneT wordt een bandbreedte van 10% afgegeven op de totale kostenraming.
Uitgaande van deze bandbreedte kan de maximale bijdrage voor de gemeente oplopen tot afgerond € 711.000. (Totaalkosten verkabeling € 5.946.140 + 10% = € 6.540.754. Hiervan is 20% decentrale bijdrage is € 1.308.150. Hiervan is
€ 47.500 betaald (haalbaarheidsstudie en deel basisontwerp). Resteert € 1.260.650 minus bijdrage provincie van € 550.000 is afgerond € 711.000).

Het nu gevraagde besluit betreft een ‘go’ voor de daadwerkelijke verkabeling van de hoogspanningslijnen. Daarmee starten de voorbereidingen en daarop volgend de uitvoering. Het is dus een definitief ‘groen licht’.

Financiën

Door TenneT is een kostenraming opgesteld van de totale uitvoeringskosten, dus verzwaren en verkabelen tegelijk. Deze raming kent een bandbreedte van 10%. De verdeling van de kosten conform de 80-20 regel is toegepast op

de kosten die direct aan het verkabelen te relateren zijn. De verzwaringskosten komen 100% voor rekening van TenneT.

Het decentrale deel van de verkabelingskosten bedraagt op basis van de kostenraming uit het basisontwerp: €1.141.800,00. Uitgaande van een bijdrage van de provincie van €550.000,- resteert een bedrag van €591.800,00 voor de gemeente Raalte. De definitieve bijdrage voor de gemeente wordt op basis van werkelijke kosten bepaald.
In de begroting 2021 is rekening gehouden met een bijdrage van € 550.000.
Per saldo wordt naar nu bekend € 41.800 extra van de gemeente gevraagd.
Voorgesteld wordt de extra kosten van € 41.800 op te nemen in (het resultaat van) de zomernota 2021.

Daarnaast moet rekening worden gehouden met de projectbegeleiding vanuit de gemeente. In de begroting 2021 is hiervoor € 25.000 opgenomen. Onder de werkzaamheden van projectleiding vallen o.a.:

- Verzamelen basisinformatie ten behoeve van detailontwerp of laten genereren indien nog niet beschikbaar;
- Reguliere projectafstemming TenneT en beantwoording specifieke vragen (bodem, water, groen, civiel) ten behoeve van het detailontwerp en/of voorbereiding uitvoering;
- Afstemming waterschap in verband met specificaties kruising kanaal;
- Definitief maken afspraken provincie + afstemming overige verkabelingsgemeenten;
- Vergaderingen Platform Hoogspanning;
- Informatieavond in afstemming met TenneT en communicatie omgeving;
- Afstemming werkgroep kabelvrij Raalte;
- Toetsing tussenproducten TenneT;
- Besluitvorming/afstemming gemeente.

Vervolg

Na een positief raadsbesluit wordt opdracht verleend aan TenneT voor het opstellen van het detailontwerp en op basis daarvan vindt verdere uitvoering van de verkabeling plaats.

Communicatie

Er vindt regelmatig overleg plaats met de Werkgroep Kabelvrij Raalte. Zij worden geïnformeerd over de stand van zaken. Op het moment dat er besluitvorming heeft plaatsgevonden over het definitief gaan verkabelen van de hoogspanningslijnen wordt de communicatie met de omgeving breder opgepakt.

Bijlagen

Bijlage 1: Oplegnotitie TenneT
Bijlage 2: Basisontwerp, incl. bijlagen
Bijlage 3: Raadsvoorstel